Popis reprezentativní knihy – tzv. Quick Scan

Záhlaví:

Zpracoval: Filip Horák

William Saroyan / Tracyho tygr / 1951 / úroveň 4, druhý stupeň ZŠ

Úvodní poznámky:

William Saroyan se narodil roku 1908 v Kalifornii, v USA. Jeho rodiče byli původem z Arménie. Kvůli brzkému úmrtí otce a nedostatku financí v rodině musel Saroyan vyrůstat v sirotčinci, dosáhl základního vzdělání a poměrně brzy se začal živit psaním. Saroyan byl aktivním autorem mnoha žánrů, slavným dramatikem a proslulým publicistou. V České republice je ale známý především svojí novelou Tracyho tygr z roku 1951, útlou knihou plnou symbolů a metafor.

Tracyho tygr je čtenáři v českém prostředí často vyhledávanou publikací, což se odráží například na velkém počtu vydání knihy v uplynulých několika letech. Od roku 2003 u nás vznikly také dvě audio verze této novely. Kniha se dočkala mnoha divadelních adaptací v Čechách i zahraničí, celosvětově známé filmové zpracování ale nevzniklo. Kniha také nezískala žádné významné literární ocenění, přestože autor dříve obdržel a odmítl Pulitzerovu cenu za

jiné dílo. Tracyho tygr se dle mého názoru stal spíš takzvanou kultovní knihou, kterou si lidé často vzájemně doporučují, než že by šlo o všeobecně známé a kanonické dílo.

Dimenze	Ukazatel	Popis (komplikující faktory)
Základní požadavek upoutat	Čas	120 stran, formát zhruba A6, mnoho ilustrací
	Zájmy	Text může vycházet vstříc čtenářům od pubertálního věku dál, protože tematizuje partnerské vztahy a sexualitu, což pro mladší čtenáře není zrovna centrem zájmu. Dětské čtenáře by mohla především upoutat přítomnost tygra (případně návštěva zoo), kterého ale budou vnímat jako skutečný objekt a ne jako metaforu. Zajímavým může být pro mladší čtenáře prostředí New Yorku, kde se děj z velké části odehrává. Také si umím představit, že žáky zaujmou první zkušenosti Thomase Tracyho se zaměstnáním a prostředí Seyfangovy firmy s kávou, protože v tomto věku často přemýšlí o volbě povolání a co začátky v práci obnáší.

Čtenářská zkušenost	Rozsahem velmi krátký text nevyžaduje dlouhodobé a soustředěné čtení. Kniha se dá přečíst za jediný den a čtenáři se nemusí soustředit na komplikovanost děje, velký počet postav a další čtení stěžující faktory. Čtenářskou zkušenost text vyžaduje co do čtení metafor, symbolů a intertextových odkazů. Předpokládám ale, že žáci většinou nepřečtou knihu bez přerušení. Vzhledem k její skutečné útlosti by četba ale neměla zabrat víc jak několik dní.
Všeobecné znalosti	Čtenář nemusí být biologem, aby pochopil, co text říká o tygrovi, nemusí být psychiatrem, abych pochopil jejich kritiku i ocenění, nemusí mít sociologické znalosti, abych porozuměl narážkám na různé problémy lidského společenství. Text nevyžaduje na čtenáři žádné specifické vědomosti. Nejsou v něm téměř zastoupeny termíny. Pro lepší orientaci v prostředí novely by se čtenáři samozřejmě hodilo znát několik místních názvů města New York.

	Oborově specifické znalosti a zkušenosti	Žánrová uzavřenost novely je jednou z charakteristik tohoto díla, kterou se ale žáci nemusí zabývat. Naopak je dobře, že se čtenářům v tomto věku představí žánr novely, který na rozdíl od povídky a románu příliš neznají. Intertextualita je důležitou součástí interpretace díla. Žáci nejspíš nebudou schopni odhalit návaznost na jiná důležitá díla světové literatury spojená s ústředním motivem tygra a s ním spojenými významy (Blake, Rilke).
Obeznámenost s literárním stylem	Slovní zásoba	Moderní jazyk - pro mladší čtenáře blízký a snadný na pochopení. Slangové výrazy, jejichž smysl se dá z okolností odhadnout.
	Větné konstrukce	Jednoduché věty, případně nekomplikovaná souvětí. Mnoho přímých řečí.
	Stylistika	Jednoduché prozaické vyjádření, které by nemělo čtení komplikovat. Časté hraní si se slovy (například v dialozích mezi Tracym a tygrem). Celkově se text zaměřuje především na děj. Není v něm příliš prostoru k popisům. Velmi četně jsou využívány dialogy mezi postavami.

Obeznámenost s literárními postupy	Děj	Plynulý děj plný dialogů a napínavých momentů. Silné očekávání rozuzlení příběhu. Čtenář v textu očekává výraznou pointu (v rámci novely by se dalo mluvit spíš o bodu zlomu).
	Časový sled	Chronologický děj obsahující několik časových skoků, které by neměly být pro žáky náročné na pochopení, protože je na ně čtenář vypravěčem upozorňován. Tyto přesuny v čase nicméně v knize bývají i významotvorné.
	Dějové linie	Jediná, uzavřená dějová linie typická pro žánr novely. Dějová linie míří k závěrečnému rozuzlení a pochopení toho, co je vlastně v knize považováno za tygra.
	Perspektiva	Vševědoucí vypravěč (er-forma). Celý příběh je sledován většinou z pohledu toho, co se děje hlavní postavě. Jen některé pasáže jsou viděny například z perspektivy vyšetřujících policistů, čímž se v knize objevují znaky žánru detektivky.

	Smysl	Čtení této knihy je složité zejména z pohledu nutnosti rozdělit její interpretaci do několika rovin. Zaprvé knihu můžeme číst pouze dějově – něco se přihodilo, co ale žákům nepůjde úplně jasně vysvětlit. Ani při použití dalších dvou rovin interpretace nejde knihu přesně rozklíčovat – mnohovýznamovost textu. Druhá rovina je metaforická, při jejíž aplikaci je třeba brát většinu dějových prvků a motivů symbolicky. Této úrovně, myslím, žáci nebudou v doporučeném věku schopni a vyučující by se s nimi měl alespoň pokusit prodiskutovat základní motivy a významy v knize obsažené. Poslední rovina intertextová se zaměřuje na aluze v knize přítomné, které opět žáci nebudou schopni odhalit. Nicméně pomoct by jim v tom mohla přímo obsažená báseň Williama Blake, kterou mohou s vyučujícím na hodině probrat.
Obeznámenost s literárními postavami	Charakter postav	Text si všímá charakteru jednotlivých postav, snaží se je čtenáři přiblížit především prostřednictvím dialogů, kde je pak čtenář schopen rozlišit postavy na základě jejich promluv. Příliš se nesetkáme s jejich přímou charakteristikou. Mladí čtenáři se nejspíš identifikují se sympatickou hlavní postavou a k ostatním postavám budou přistupovat podle toho, v jakém budou vztahu s Thomasem Tracym. Pro žáky ve věku určeném pro čtenáře této knihy bude složité rozlišit postavy na kladné a záporné, protože kniha s tímto schématem příliš nepracuje.

Počet	Hlavní postavou novely je Thomas Tracy. Vedlejší postavy nemají v knize příliš prostoru. Jedná se především o Lauru Luthyovou a její rodiče, ochutnávače kávy a vedení firmy Seyfang, doktora Pingitzera a Scattere, Arta Plileyho, policejního kapitána Huzingu, náčelníka Blye a zmíněni jsou také Tracyho rodiče. Jedná se tedy maximálně o dvacet aktivních postav se jménem. Mezi postavy je třeba začlenit také tygry jednotlivých postav.
Vztahy	V rovině vztahů je pro novelu nejdůležitější ústřední dvojice Thomas Tracy a Laura Luthyová, která je zároveň i vysvětlujícím prvkem motivů tygrů. Ostatní postavy spíše významově doplňují tuto dvojici či kolem ní rotují. Příkladem může být smrt jednoho z ochutnávačů (ztráta chuti do života) poté, co se Thomas s Laurou rozejdou. Stejně tak psychiatrové i policisté jakoby pátrali spíš po ztraceném vztahu. Lauřina matka má v knize roli narušitelky vztahu.